

# AWLV-Nieuwsbrief – september 2012

Redactie: Joanneke Hees en Robert Hirschel

nummer 33



## Van de redactie

Allereerst in deze nieuwsbrief natuurlijk aandacht voor de komende Open Monumentendag aanstaande zaterdag, waarbij ook de werkgroep weer vertegenwoordigd is.

Maar er is dit najaar natuurlijk meer te doen, zoals de netwerkdag van het Erfgoedhuis ZH – eigenlijk al over de aanmelddatum, maar u kunt het altijd nog proberen als u snel bent. En op 6 oktober organiseert de AWN een studiedag over metaal. Voor wie meer van tentoonstelling houdt, is er de tentoonstelling over Ockenburgh in het Museon. Voor de schrijvende onder u: Westerheem zoekt een nieuwe eindredacteur.

Wat betreft de activiteiten van de afgelopen tijd: enkele leden zijn weer actief geweest met archeologische begeleidingen in de gemeente. De Algemene Ledenvergadering heeft plaatsgevonden. En niet geheel onbelangrijk: wederom zijn er diverse Romeins getinte onthullingsceremonies geweest van respectievelijk de stadsbakens over Forum Hadriani, het geheel vernieuwde Damplein en een 'Romeinse' speelplaats.

Paul Baarslag bericht ons uitvoerig over de recente aanwinsten van onze bibliotheek, Wim van Horssen en Robert Hirschel vragen zich af hoe het zit met een vreemde penning en natuurlijk besteedt Wim weer aandacht aan een leuke vondst – een valse munt! – uit de opgraving van boerderij Noorthey, waarvan de uitwerking nu in een vergevorderd stadium is.  
*Joanneke Hees*

## Open Monumentendag

Op zaterdag 8 september 2012 is het voor de 26<sup>ste</sup> keer Open Monumentendag met als thema "Groen van Toen". En ook dit jaar is de A WL V gevraagd een bijdrage te leveren. Traditiegetrouw zullen wij weer een informatiekraam bemannen bij de Oude Kerk in Voorburg. Maar het thema leent zich ook uitstekend om uitgebreid aandacht te geven aan Forum Hadriani, dat zich onder het prachtige historische Park Arentsburgh bevindt. Vooral sinds de onthulling van de nieuwe stadsbakens in het park en het hoofdbaken aan de Prinses Mariannelaan is deze locatie meer dan ooit een

bezoek waard. Er zullen door ons twee rondleidingen worden gegeven waarbij wordt stilgestaan bij de nieuwe stadsbakens en bij de geschiedenis van de Romeinse stad. De rondleidingen beginnen **om 12:00 uur en 14:00 uur** bij het hoofdbaken op de hoek Prinses Mariannelaan/Arentsburghlaan en duren ongeveer een uur.



*Het hoofdbaken van Forum Hadriani (foto: Ot Douwes).*

Graag doen wij een beroep op onze leden om een dagdeel mee te helpen in onze kraam of om te assisteren bij de rondleidingen. U kunt zich opgeven via een van de e-mailadressen die in het colofon van deze nieuwsbrief staan. Los hiervan bent u natuurlijk altijd welkom bij de kraam of bij een rondleiding.

*Robert Hirschel*

## Netwerkdag 2012: de vrijwilliger als erfgoedambassadeur

Evenals voorgaande jaren organiseert het Erfgoedhuis ZH weer een netwerkdag voor vrijwilligers. Leden van o.a. historische verenigingen en archeologische werkgroepen zijn van harte welkom op **zaterdag 22 september** in het Legermuseum te Delft. Het thema van de bijeenkomst is het rijksbeleid Modernisering Monumentenzorg. Praktijkpresentaties geven inzicht in diverse werkvelden van erfgoedvrijwilligers.

### Doel van de netwerkdag

Vrijwilligers begeven zich steeds vaker op het terrein van gemeentelijke beleids- en besluitvorming. Hiermee zijn zij ambassadeurs van het Zuid-Hollands erfgoed geworden. Was de netwerkdag voorgaande jaren hoofdzakelijk

gericht op vrijwilligers in de archeologie, dit jaar is de doelgroep erfgoedbreed. Het gevarieerde programma stelt deelnemers in de gelegenheid om zich nader te informeren over hun eigen vrijwilligersterrein en biedt tevens gelegenheid om kennis te maken met het werk van andere vrijwilligers. Het Erfgoedhuis wil met de netwerkdag een belangrijke bijdrage leveren aan de totstandkoming van nieuwe relaties en onderlinge verbanden tussen vrijwilligers en hun organisaties.

#### *Programma*

De rol van de vrijwilligers bij erfgoedbeleid staat centraal tijdens de netwerkdag. In het plenaire gedeelte worden deelnemers geïnformeerd over de Modernisering Monumentenzorg (MoMo). Erfgoedambassadeurs zijn immers gebaat bij accurate kennis over deze ingrijpende beleidsherziening van de rijksoverheid. Ook de provinciale visie op erfgoed wordt belicht. Het middagprogramma staat in het teken van praktijkpresentaties waarbij men (nader) kennis maakt met verschillende werkvelden van erfgoedvrijwilligers.

#### *Praktische informatie*

- Locatie: Legermuseum, Korte Geer 1 te Delft
- Datum: zaterdag 22 september 2012
- Tijd: 12.00 – 17.30 u
- Kosten: 15 euro p.p. inclusief lunch en borrel

#### *Aanmelden*

Geïnteresseerden kunnen zich tot 1 september via het online inschrijfformulier op de website van het Erfgoedhuis ([http://www.erfgoedhuis-zh.nl/actueel/netwerkdag\\_2012](http://www.erfgoedhuis-zh.nl/actueel/netwerkdag_2012)) aanmelden voor de netwerkdag 2012. Aanmelding geschiedt op volgorde van inschrijving.

#### **Klinkende Munt – Studiedag metaal**

In het archeologisch onderzoek spelen metaalvondsten altijd een speciale rol. Er bestaan specifieke onderzoeksmethoden om nu juist metaal op te sporen; en er is bijzondere kennis en kunde nodig om met metaalvondsten (en met de archeologische omgeving ervan) op een verantwoorde manier om te gaan.

De werkgroep Deskundigheidsbevordering van de AWN organiseert daarom een studiedag over metaal in archeologische context op **zaterdag 6 oktober 2012**.

Onderwerpen als hantering, determinatie, restauratie etc. komen aan bod in twee lezingen 's morgens – daar hebben wij voor uitgenodigd Michael Klomp, gemeentelijk archeoloog bij de Gemeente Zwolle, en Otto van Dijk, de maker van de reconstructie van het Zwaard van Oss – en een tweetal workshops 's middags, te geven door Ronny Meijers, restaurator van Museum Het Valkhof en Otto van Dijk. Ook een medewerker van het Geldmuseum en detectorspecialist Dirk Jan Laan zullen hun medewerking verlenen. Naast de “officiële” programmaonderdelen is er volop gelegenheid om aan de aanwezige specialisten uw vragen en vondsten voor te leggen.

Wij heten u op 6 oktober graag welkom in het **Gymnasium Coleanum, Zoom 37, 8032 EM Zwolle**. Als u per openbaar vervoer komt: het gebouw ligt niet op loopafstand van het station, maar er is (ook op zaterdag) een goede busverbinding.

Wij ontvangen u graag vanaf 9.30 uur; het programma begint om 10.15 uur.

Voor een lunch wordt gezorgd.

Om ongeveer 16.15 uur verwachten wij de studiedag af te sluiten.

Gedetailleerde programmeergevens ontvangt u bij deelname enkele dagen voor 6 oktober.

De kosten bedragen € 25,= per deelnemer.

#### *Hebt u belangstelling?*

Schrijf dan z.s.m. in (liefst **vóór 30 september**) per e-mail (graag met vermelding van tenminste naam, woonplaats en gsm-nummer).

Opgave bij : AWN Werkgroep Deskundigheidsbevordering, t.a.v. Kees Daleboudt, Dorpsstraat 21, 4641 HV Ossendrecht telefoon (0164) 67 26 35, e-mail [cdaleboudt@planet.nl](mailto:cdaleboudt@planet.nl).

#### **Tentoonstelling Ockenburgh**

In de jaren negentig van de vorige eeuw werd in het Haagse Ockenburgh een historische vondst gedaan. De afdeling Archeologie van de gemeente ontdekte dat in de stad een klein Romeins fort heeft gestaan. De bewijzen zijn te zien in de nieuwe tentoonstelling in het Museum: ‘Het Romeinse Fort van Ockenburgh’. Ockenburgh was een ‘vicus’, een nederzetting bij een Romeinse militaire installatie, en moest vooral bescherming bieden tegen aanvallen vanaf zee. De expositie toont het dagelijkse leven in het fort rond 150 na Chr. De tentoonstelling laat onder andere een maquette

en een illustratie zien van het fort zoals het er toen waarschijnlijk uitzag. Verder zijn er diverse Romeinse attributen te bezichtigen, zoals sieraden, resten van soldatenschoeisel en aardewerkscherven met ingekraste letters. De expositie 'Het Romeinse Fort van Ockenburgh' loopt tot en met 31 oktober. Adres: Stadhouderslaan 37. Info: [www.museon.nl](http://www.museon.nl).



Maquette van het Romeinse fort Ockenburgh.

#### Vacature eindredacteur Westerheem

Westerheem zoekt op korte termijn een: *eindredacteur m/v*.

Onlangs is de eindredacteur van Westerheem, Diteke Ekema, gestopt met het redactiewerk. Dit betekent dat wij moeten proberen een vervanger voor Diteke te vinden. De advertentie wordt in het oktobernummer van Westerheem geplaatst. Weet u iemand die mogelijk geïnteresseerd is? De volledige vacaturetekst is op te vragen bij Joanneke Hees.

Hebt u belangstelling voor deze functie, stuur dan een bericht naar hoofdredacteur Akke de Vries, via [redactiewesterheem@hotmail.com](mailto:redactiewesterheem@hotmail.com).

AWN hoofdbestuur

#### Archeologische begeleidingen

De afgelopen weken hebben leden van de AWLV op meerdere plaatsen in Voorburg bodemversturende werkzaamheden begeleid. Bram van den Band en Hans Ooms hebben de rioleringswerkzaamheden aan de Prins Bernhardlaan en de Paradijsstraat in de gaten gehouden, waar overigens geen bijzonderheden zijn aangetroffen.

Martin van Rijn en Hans Ooms hebben de sloop van boerderij 'Nooit Gedacht' aan het Oosteinde 63 begeleid. In verband met ernstige verontreiniging moest hier eerst een bodemsanering plaatsvinden, waardoor een deel van

de grond niet meer onderzocht kon worden. Op het terrein zijn enige ijsselsteentjes aangetroffen, waaronder een met een 19<sup>e</sup>-eeuwse graffito.

Joanneke Hees



Boerderij 'Nooit Gedacht' voor de sloop (foto: Martin van Rijn).



Ijsselsteentje met graffito uit 1870 (foto: Martin van Rijn).

#### Onthulling hoofdbaken Forum Hadriani en vijf stadsbakens in Park Arensburg

Lang hebben wij ernaar uitgekeken en ook regelmatig in de nieuwsbrief dit onderwerp aan de orde gesteld, maar donderdag 21 juni 2012 was het dan zover: wethouder Heleen Mijdam heeft die dag onder grote publieke belangstelling het hoofdbaken voor Forum Hadriani onthuld, evenals vijf stadsbakens in Park Arensburg. Zij werd op haar rondgang door het park vergezeld door Wim Jung die zich speciaal voor de gelegenheid had gehuld in de uitrusting van een Romeins legionair en door Sebastiaan Berntsen die als Romeinse inwoner van Forum was gekleed. Wim heeft in het begin van de jaren '80 van de vorige eeuw samen met Tom Buijtenorp met zijn booronderzoek Forum Hadriani opnieuw op de kaart gezet.

Op het hoofdbaken staat onder meer een getekende reconstructie van de Romeinse stad, compleet met haven, van de hand van Bob

Brobbel. Ook is er een luchtfoto te zien met daarop aangegeven de contouren van de Romeinse stad. De stadsbakens in het park zijn gewijd aan de thema's geschiedenis, de stad, handel en vervoer, dagelijks leven en opgroeien in Forum Hadriani. In twee bakens is een vitrine met vondsten opgenomen.



*Het hoofdbaken met reconstructietekening van Forum Hadriani (foto: Ot Douwes).*



*Wethouder Mijdam met Romeinen Wim Jung en Sebastiaan Berntsen bij een van de stadsbakens in het park (foto: Ot Douwes).*

Het gerealiseerde monument is ontworpen door het Voorburgse Ontwerpbureau Same-D. Het uitgevoerde plan van Same-D sprak de leden van de begin 2010 ingestelde beoordelingscommissie Visualisatie Forum Hadriani, waarvan ook de AWLV deel uitmaakte, het meeste aan en beantwoordde ook het beste aan de door de gemeente en de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed gestelde randvoorwaarden. Helemaal gereed is het geheel nog niet. In het najaar zal er nog een speciaal pad worden aangelegd dat van het hoofdbaken naar het park loopt, evenals een plantsoen met gewassen uit de Romeinse tijd.

Door het Stadmuseum Leidschendam-Voorburg is een klein boekje uitgegeven met briefkaarten van alle stadsbakens in de gemeente.

*Robert Hirschel*

### **Opening nieuwe Damplein in Leidschendam**

Op zaterdag 23 juni 2012 is het vernieuwde Damplein in Leidschendam feestelijk geopend. Omdat bij de aanleg van de parkeergarage die nu onder het plein ligt, resten van het Kanaal van Corbulo zijn aangetroffen, hebben de organiserende winkeliers gemeend aan het geheel een Romeins tintje te moeten geven. Om die reden is aan de AWLV gevraagd of zij haar medewerking aan die dag wilde geven. Aan dat verzoek hebben wij voldaan door een stand in te richten met voorlichtingsmateriaal over het onderzoek naar het Kanaal van Corbulo en met vondsten uit de Romeinse tijd. Veel mensen hebben die middag de weg naar onze stand gevonden, onder wie ook wethouder Mijdam. Verschillende mensen hebben aangegeven onze nieuwsbrief te willen ontvangen, terwijl wij ook nog een nieuw lid er bij hebben gekregen.

De organisatie had ook nog enkele "Romeinen" geregeld die zich onder de feestende massa begaven en informatie verstrekten over het nieuwe plein. Dat de uitmonstering van betrokkenen niet geheel historisch verantwoord was, viel slechts een enkeling op en mocht de feestvreugde niet drukken.

*Robert Hirschel*



*Kees van der Brugge en Robert Hirschel geven uitleg aan het publiek (foto: Joanneke Hees).*



*Re-enactors op het Damplein  
(foto: Joanneke Hees).*

### **Romeinse speelplaats**

Wethouder Van Ostaijen heeft woensdagmiddag 15 augustus de gerenoveerde speelplek in park Vreugd en Rust in Voorburg geopend. Het thema Forum Hadriani is, in samenspraak met kinderen uit de buurt, vertaald in een omheining van houten palen, gebouwd in de vorm van een Romeins fort, rondom de nieuwe speeltoestellen.

*Bron: Het Krantje, 22 augustus 2012*

### **Verslag Algemene Ledenvergadering**

Op woensdag 16 mei jl. was de jaarlijkse Algemene Ledenvergadering. Zo'n 14 leden waren getuigen hoe onze voorzitter na een kort welkomstwoord de diverse agendapunten behandelde. Veel schokkends was er gelukkig niet te melden: de financiën zijn op orde en het ledental blijft stabiel. Na afloop van de vergadering was er een boeiende lezing door Jeroen van Zoolingen over een havenplaats uit de Romeinse tijd bij Goedereede.

*Robert Hirschel*

### **Berichten uit de bibliotheek**

Onlangs ontvingen wij via onze oud-voorzitter Jean-Luc Marcillaud een schenking van een aantal overvloedige boeken voor de bibliotheek. Hij vond dat de archeologische werkgroep deze boeken wel kon gebruiken, waartegen wij uiteraard geen neen zeiden. Hierin zijn de Romeinen sterk vertegenwoordigd, aangezien Jean-Luc een Romeinenliefhebber is.

Ik doe een greep uit een paar boeken: De schrijvers Stöver en Gechter schreven een boek over de Romeinse tijd waarin wordt verteld over Atto, een Germaanse verkenners in Romeinse dienst, en over het lot van zijn nabestaanden dat hem door het hele Romeinse Duitsland en zijn wisselende geschiedenis leidt.

Een ander boek is een boek over *Trier, Augustusstadt der Treverer*, uitgegeven door Philipp von Zabern. Het is een mooi boek over de geschiedenis en archeologische vondsten van Trier en omgeving met veel afbeeldingen van hele potten en pannen van aardewerk. In opdracht van het Römisch-Germanisches Museum in Keulen heeft men een boek geschreven over de archeologie in Noordrijn-Westfalen. Heel Noordrijn-Westfalen is een opwindende vindplaats. Diverse belangrijke sites vertellen de geschiedenis van 10.000 jaar geleden tot aan de nieuwe tijd voor. Men heeft wapens en grafvondsten uit de Bronstijd, IJzertijd en Romeinse tijd tot in de Nieuwe Tijd gevonden. Men heeft ook ovens gevonden voor het bakken van aardewerk met veel vondsten uit de Middeleeuwen, onder andere ook met muntvondsten.

Een boek over de *Der Römische Limes in Deutschland* verdient ook de aandacht: een goed verhaal over de opbouw van deze Limes van een aarden wal met ervoor een gracht en achter de aarden wal op bepaalde afstand van elkaar houten uitkijktorens, totdat naderhand op bevel van Keizer Hadrianus een stenen muur gebouwd moest worden met op regelmatige afstanden mijlforten en stenen uitkijktorens. In het boek staan mooie reconstructietekeningen van diverse forten en poorten en de afbeeldingen van diverse vondsten.

Uiteraard moet ik het boek over de *Cananefaten en Friezen aan de monding van de Rijn. ADC Monografie 5* niet vergeten, geschreven door Henk van der Velde.

We moeten het boek *Gräber: Spiegel des Lebens* over het dodengebruik van de Kelten en de Romeinen niet vergeten. Het is een boek over de grafvondsten van Wederath – Belgium, waarin wordt verteld over het Keltische leven van voor Caesars veroveringen van Gallië en het daar mee verbonden proces van romanisering. Belgium was een vestiging van de Kelten waar de Romeinse legereenheden een tussenstop hadden op weg naar de Limes. In het boek ziet men veel vondsten van grafbijgaven, fibulae en munten en metalen gebruiks-

voorwerpen. Het is er erg interessant op deze locatie, want onder getekende is hier vorig jaar nog geweest.

Ik wil hier nog een lijstje interessante boeken aan toevoegen:

Wouter Vos vertelt in *Rondom Romeinse rijtjeshuizen* over de vicus van Valkenburg (ZH).

Alfons Kolling, *Die Römerstadt in Homburg-Schwarzenacker*.

Henk Hiddink schreef een boek over *Romeins aardewerk van de Zuid-Nederlandse zandgronden*.

Rudolf Fellmann, *Principia – Stabsgebäude*.

Axel von Berg & Hans-Helmut Wegner, *Antike Steinbrüche in der Vordereifel*.

Ute Schillinger-Häfele over *Consules Augusti Caesares* over de datering van Romeinse opschriften en munten.

Hans-Peter Kuhnen heeft een mooi boek geschreven over de archeologie tussen Hunsrück en Eifel. Een gids naar de opgravingen van het Rheinisches Landesmuseum van Trier.

En om tenslotte wat dichterbij huis te blijven: een boek van het Stadsmuseum Leidschendam-Voorburg: *De geschiedenis op straat* over de stadsbakens in Leidschendam-Voorburg die in het straatbeeld zijn geplaatst.

Deze boeken zijn uiteraard te leen in onze bibliotheek en te bevragen bij ondergetekende.  
*Paul Baarslag*

### Wie weet meer?

Regelmatig vragen wij in onze nieuwsbrief aandacht voor bijzondere of raadselachtige vondsten. Ook nu hebben wij weer een vondst waar wij wat meer over willen weten. Tijdens het archeologisch onderzoek bij de boerderij Noorthey is een soort penning gevonden (zie afbeelding). Het voorwerp heeft een doorsnede van ongeveer 3 cm. Het stervormige middenstuk is voor een deel opengewerkt. Aan de voorzijde is in het midden een hart te zien dat is doorboord met een pijl. Rond het middenstuk is de volgende tekst aangebracht: N.V. BOHEMEN NOORDHEYLAAN 1.

Op de achterzijde staat in het midden de afbeelding van een bloemblad met daar omheen de tekst: GOOD LUCK. De achterzijde is vrij verweerd, waardoor mogelijke andere woorden niet meer leesbaar zijn. Een jaartal ontbreekt. Echt oud is de penning echter niet. Hij stamt waarschijnlijk ergens uit de vorige eeuw.

Misschien zijn er nieuwsbrieflezers die zo'n penning in hun bezit hebben. Wij zijn benieuwd wanneer dergelijke penningen zijn uitgegeven, bij welke gelegenheid en wat je ermee kon doen. Zo schijnt het dat je dergelijke penningen in de periode 1950-1965 voor snoepautomaten kon gebruiken.

*Wim van Horssen en Robert Hirschel*



Voor- en achterzijde van de penning van Van Bohemen (foto's: Joanneke Hees).

### Beurs Noorthey-boer bevatte valse munt

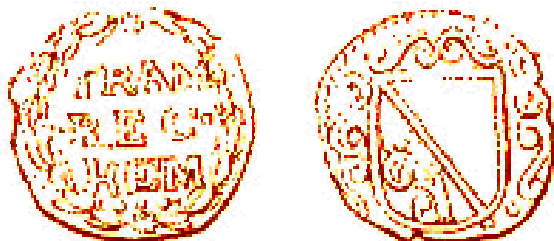
Bij de opgravingen in en rond boerderij Noorthey in 2000 en 2001 zijn met de metaaldetector enkele tientallen munten 'opgepiept'. Met een van die munten, een koperen duit, is iets aan de hand; die is namelijk vals! Het gaat om een flink verweerd koperstuk, waarop aan de voorzijde de naam TRA/REC/HEM staat en aan de achterzijde een deel van een wapenschild (zie afbeelding). De naam lijkt op Trajectum, de oude naam van Utrecht en het wapenschild (dat op minder verweerde exemplaren beter is te zien) is dat van de stad Utrecht na 1657. Alles wijst er dus op dat de munt in Utrecht is

geslagen. En dat was nu ook precies de bedoeling van de maker, een graaf in het plaatsje Reckheim, nu Rekem geheten, zo'n twintig kilometer ten noorden van Maastricht, in het huidige Belgisch Limburg. Een graaf als valsemunter?

De heer van Reckheim – tot 1623 baron en daarna graaf – had van de Duitse keizer het recht gekregen om gouden, zilveren en koperen munten te slaan. Voor de voorziening van het graafschap hoefde hij zijn 'geldpers' geen overuren te laten draaien. Reckheim telde in 1631 namelijk niet meer dan 160 huizen en hoeven. De heer benutte zijn pers echter om imitaties van onder andere duiten uit de verschillende provincies en steden van de Republiek te maken en die daarheen te exporteren. Door de lage koperprijs was dat vooral in de eerste helft van de zeventiende eeuw een lucratieve handel. Hoewel ze dunner waren dan de echte duiten en niet helemaal identiek, kwamen ze toch op grote schaal in circulatie. Dat de tekst ook niet helemaal klopte, zoals in ons geval Trarechem in plaats van Trajectum, zal de minder geletterden nauwelijks zijn opgevallen.



Voor- en achterzijde van de valse munt van boerderij Noorthey (foto's: Joanneke Hees).



Tekening van een vergelijkbare munt van internet.

De autoriteiten in de Republiek konden weinig tegen de circulatie van de vervalsingen doen. Reckheim lag buiten het machtsgebied van de Republiek en de graaf genoot de bescherming van de Duitse keizer zelf. Klachten en rechtszaken hadden geen enkel effect. Daardoor bleven de duiten uit Reckheim naast de offi-

ciële koperen munten circuleren, vooral in Utrecht en Friesland.

In 1702 werd echter door Holland een nieuw type duit ingevoerd, die groter en zwaarder was dan de oude. De waarde van die oude en de valse werd verlaagd tot een halve duit. Andere provincies volgden met nieuwe type duiten. Door het grotere gewicht en de betere uitvoering had het voor Reckheim geen zin meer om slechte imitaties te slaan.

Hoewel vaststaat, dat onze duit een vervalsing is van de Utrechtse, is het niet eens voor 100% zeker dat deze in Reckheim is geslagen. Want het succes van de valsemunterij van het graafschap, heeft namelijk ook 'gewone' valsemunter aangestoken, die op hun beurt weer vervalsingen van Reckheimse duiten zijn gaan maken...

*tekst: Wim van Horssen*

*determinatie: Ton Gribnau en Martin van Rijn*

#### Bronnen:

[www.duiten.nl/reckheim.htm](http://www.duiten.nl/reckheim.htm)

Simons, F., Republieksduiten van Reckheim,  
[www.nkrotterdam.nl/NKB-02.pdf](http://www.nkrotterdam.nl/NKB-02.pdf)

**Voorzitter AWLV:** Kees van der Brugge  
Oostvlietweg 12 B, 2266 BL Leidschendam  
070-3272859

Email: [cavanderbrugge@casema.nl](mailto:cavanderbrugge@casema.nl)

**Secretariaat:** mr Robert Hirschel  
Rodelaan 155, 2272 SB Voorburg  
070-3862998

Email: [hirschelrobert@gmail.com](mailto:hirschelrobert@gmail.com)

**Werkruimte:** Van Naeltwijckstraat 9a,  
2274 NV Voorburg  
Werkavonden woensdag vanaf 20.00 uur.

**Emailadres van de redactie:**

[joanneke.hees@gmail.com](mailto:joanneke.hees@gmail.com)